

Regeringens proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändring av 5 och 10 § i lagen om koncession för fordonsbesiktning

PROPOSITIONENS HUVUDSAKLIGA INNEHÅLL

I denna proposition föreslås att lagen om koncession för fordonsbesiktning ändras så att en person under en begränsad tid kan utföra periodiska besiktningar av lätta fordon trots att han eller hon inte har slutfört de studier som förutsätts som grundutbildning för besiktningsmän. Detta förutsätter dock att personen har avlagt besiktarexamen för besiktning av lätta fordon, vilket krävs som

tilläggsutbildning för besiktningsmän.

Dessutom används i de paragrafer som föreslås bli ändrade i stället för årsbesiktningsutbildning uttrycket utbildning för periodisk besiktning.

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

MOTIVERING

1. Nuläge

Besiktningssuppgifterna när det gäller fordon är uppgifter inom den offentliga förvaltningen som fram till utgången av 1993 hörde till myndigheterna, till Bilregistercentralen. Från och med ingången av 1994 har privata företag kunnat få tillstånd att utöva besiktningens verksamhet. Lagen om koncession för besiktning och registrering av fordon (1593/1995), som trädde i kraft vid ingången av 1996, gällde förutom de privata besiktningstillstånden även det statsägda bolaget som bildats för att bedriva Bilregistercentralens affärsverksamhet.

Staten har avstått från besittningen av det bolag som bildades för att fortsätta Bilregistercentralens verksamhet, så i dagens läge är det enbart privatägda företag som utför besiktningar. I slutet av 2004 fanns det 243 besiktningstillstånden, inklusive filialer, där besiktningar utfördes. På besiktningstillstånden arbetar uppskattningsvis 1 100 besiktningsmän.

Bestämmelserna angående fordon och deras besiktning baserar sig på Europeiska gemenskapens lagstiftning och till vissa delar internationella avtal. I rådets direktiv 96/96/EEG om tillnärmning av medlemsstaternas lagstiftning om besiktning av motorfordon och släpvagnar till dessa fordon finns

bestämmelser om genomförandet av besiktningar. Varken i detta direktiv eller i annan gemenskapslagstiftning finns det dock bestämmelser om vilken yrkeskunskap som krävs av besiktningsmännen.

På grund av att tekniken gällande fordon utvecklas snabbt ändras bestämmelserna om fordon ofta. Dessa förändringar har stor inverkan på besiktningens innehåll och den yrkeskunskap som krävs av besiktningsmännen. För att en ändamålsenlig besiktning skall kunna genomföras krävs det god yrkesskicklighet av besiktningsmännen och kontinuerligt upprätthållande av denna yrkesskicklighet.

Under privatiseringen av besiktningssuppgifterna har man med författningar sett till att de som genomför besiktningar har tillräcklig yrkeskunskap för att kunna utföra sina uppgifter. Under årens lopp har kraven på yrkeskunskap utökats. Enligt den första lagen om koncession för besiktning var den allmänna förutsättningen för beviljande av koncession att tillståndssökanden var sakkunnig. I den lag som trädde i kraft vid ingången av 1996 uppställdes krav på grundutbildning för personer som svarar för besiktningens verksamhet och som utför besiktningar. Det krävdes att de hade minst examen vid biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller mot-

svarande lämplig examen på teknikernivå, och förtrogenhet med de bestämmelser och föreskrifter som gällde fordon samt registrering och besiktning av fordon.

I dagens läge finns bestämmelser om kraven på dem som utövar besiktningsverksamhet i lagen om koncession för fordonsbesiktning (1099/1998), nedan *besiktningskoncessionslagen*. Detaljerade bestämmelser finns dessutom i trafikministeriets beslut om koncession för fordonsbesiktning (202/1999) och i trafikministeriets beslut om tilläggsutbildning för fordonsbesiktningspersonal (201/1999).

I samband med att besiktningskoncessionslagen stiftades gjorde man inga ändringar i kraven gällande grundutbildning för besiktningsmän, men från ingången av 1999 har av de nya personer som kommer in i branschen och som svarar för besiktningsverksamhet och utför besiktningar krävts tilläggsutbildning som bevis på kompetens. Av en person som svarar för besiktningsverksamhet förutsätts en besiktarexamen och specialutbildning motsvarande koncessionens omfattning. Av en person som utför besiktningar förutsätts en besiktarexamen och specialutbildning motsvarande hans eller hennes uppgifter.

Under förra årtiondet reformerades utbildningssystemet i Finland. Utbildningssystemet anpassades generellt till rådande utbildningssystem i Europa. I och med reformen inleddes ett försök med yrkeshögskolor 1991. År 1996 gjordes yrkeshögskolorna permanenta och teknikerutbildningen upphörde. I det nya utbildningssystemet ersattes teknikerutbildningen av ingenjörutbildning, vilken till en del är praktikinriktad.

Enligt uppgifter från Utbildningsstyrelsen fanns det drygt 400 nybörjarplatser för utbildning inom bilbranschen i de tekniska läroanstalterna under mitten av 1990-talet. Närmare två tredjedelar av dessa fanns inom teknikerutbildningen. I dagens läge finns det under 300 nybörjarplatser inom bilbranschens ingenjörutbildning i yrkeshögskolorna och av dem kan man betrakta under en tredjedel som praktikinriktad utbildning.

I dagens läge skall en person som genomgår yrkesutbildning och som har för avsikt att bli besiktningsman avlägga ingenjörsexamen

vid yrkeshögskola. Denna examen är till sin omfattning 160 studieveckor, dvs. ett år längre än den tidigare teknikerutbildningen. En ingenjörstuderande inom bilteknik vid en yrkeshögskola avlägger i praktiken under sina första tre studieår biltekniska grundstudier motsvarande den tidigare teknikerutbildningen.

Tillgången till arbetskraft för besiktningsföretagare har försvårats under de senaste åren. En orsak anses vara att en ingenjörstuderande i praktiken inte har möjlighet att bekanta sig med branschen genom praktik under studietiden.

Behovet av nya besiktningsmän kommer att öka under de kommande tio åren redan genom pensioneringar. Enligt uppgifter från besiktningsföretagarna kommer 24 procent av de nuvarande besiktningsmännen att gå i pension före utgången av 2010.

2. Föreslagna ändringar

I besiktningskoncessionslagen ändras 5 § 2 *mom.* så att man i stället för årsbesiktningsutbildning talar om utbildning för periodisk besiktning. I fordonslagen (1090/2002) används uttrycket periodisk besiktning i stället för årsbesiktning.

I besiktningskoncessionslagens 10 § finns bestämmelser om de behörighetskrav som ställs på en person som utför besiktningar. I paragrafens 1 *mom.* görs samma ändring som i 5 § 2 *mom.*

I besiktningskoncessionslagens 10 § föreslås ett nytt 2 *mom.*, enligt vilket en studerande som har avlagt biltekniska grundstudier vid en yrkeshögskola under en viss tid kan arbeta med besiktningsuppgifter. Dessa uppgifter skall begränsa sig till periodisk besiktning av lätta fordon. Eftersom även de som har fått en utbildning som motsvarar utbildningsprogrammet i bilteknik, och som har avlagt teknikerexamen, kan arbeta som besiktningsmän är det motiverat att också ingenjörstuderande inom ett annat motsvarande lämpligt utbildningsprogram under en viss tid skall kunna utföra besiktningar.

Enligt det föreslagna 10 § 2 *mom.* är förutsättningen för att en person skall få utföra besiktningar att han eller hon har avlagt besiktarexamen i periodisk besiktning av lätta for-

don, med tillhörande praktik. Det skulle vara fråga om en praktikliknande besiktningssamhet, eftersom det enligt förslaget bör finnas en fullt behörig besiktningssman närvarande vid besiktningssället. Besiktningssmannen kan vid behov hjälpa ingenjörssuderandena när de utför besiktningen. I praktiken gör ändringen det möjligt för ingenjörssuderande att arbeta med besiktningssuppgifter efter sitt tredje studieår. De studerande kommer på samma sätt som för närvarande att kunna avlägga den allmänna perioden inom utbildningen för periodisk besiktning som en del av studierna. Efter att det tredje studieåret har avslutats kan de studerande delta i utbildningen för periodisk besiktning av lätta fordon, genomföra arbetspraktik och avlägga besiktarexamen. I praktiken kan en studerande fungera som besiktningssman från maj efter det tredje studieåret till maj följande år, dvs. tills han eller hon utexamineras. Efter utexaminering får ingenjören sina egentliga rättigheter att utföra periodiska besiktningar.

Även efter den föreslagna ändringen förutsätts det att personen har verkstadserfarenhet från tidigare.

3. Propositionens konsekvenser

De föreslagna ändringarna avses ha en positiv inverkan på studerandes möjligheter till sysselsättning och tillgången till besiktningsspersonal.

4. Beredningen av propositionen

Propositionen har beretts som tjänsteuppdrag vid kommunikationsministeriet utgående från ett förslag från utbildningskommissionen för besiktningssamheten, vilken verkar i anslutning till Fordonsförvaltningscentralen.

Utlåtande om utkastet till proposition har begärts av undervisningsministeriet, Fordonsförvaltningscentralen, Utbildningsstyrelsen, Privata Besiktningssällenas Förbund rf, A-Besiktning Ab, utbildningskommissionen för besiktningssamheten, Autoalan Keskusliitto ry, Bilimportörerna rf, Autokatsastajat AK ry, Autokatsastusmiesten Yhdistys ry, AEL Oy (Ammattienedistämislaitos) och

Åbo yrkeshögskola.

Remissinstanserna understödde ändringen, enligt vilken ingenjörssuderande kan fungera som besiktningssmän.

I det lagutkast som var på remiss hade den grundutbildning som krävs av en person som svarar för besiktningssamhet och som utför besiktningar utformats så att den motsvarade den genomförda reformen av utbildningssystemet. Som grundutbildning skulle ha krävts ingenjörsexamen i bilteknik vid yrkeshögskola eller annan motsvarande lämplig examen på ingenjörssnivå. Vissa remissinstanser, såsom Fordonsförvaltningscentralen, A-Besiktning Ab och Autoalan Keskusliitto Oy, önskade att ändringen gällande grundutbildningssnivån inte genomförs i detta sammanhang. Även Privata Besiktningssällenas Förbund rf ansåg att man just nu kan låta bli att ändra kravet på grundutbildning.

I regeringens proposition föreslås inga ändringar i grundutbildningskraven. Det är skäl att vidare utreda vilken grundutbildningssnivå som skall fordras. Utbildningskommissionen för besiktningssamheten, vilken verkar i anslutning till Fordonsförvaltningscentralen, håller som bäst på med att utreda om det är möjligt att uppnå en kunskapsnivå motsvarande den tidigare teknikerutbildningen även på andra sätt än genom ingenjörssutbildning.

Propositionen har granskats vid justitieministeriets laggranskningsbyrå.

5. Ikraftträdande

Lagen avses träda i kraft så snart som möjligt efter det att den har antagits och blivit stadfäst.

För tydlighetens skull föreslås en övergångsbestämmelse i lagen. Avsikten är inte att med ändringarna i lagförslagets 5 § 2 mom. och 10 § 1 mom. på något sätt ingripa i de krav på behörighet och yrkesskicklighet som i dagens läge ställs på personer som svarar för besiktningssamhet och som utför besiktningar. Om en person uppfyller de nu gällande kraven när den föreslagna lagen träder i kraft, uppfyller han eller hon dessa krav även i fortsättningen.

Med stöd av vad som anförts ovan föreläggs Riksdagen följande lagförslag:

Lag

om ändring av 5 och 10 § i lagen om koncession för fordonsbesiktning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 23 december 1998 om koncession för fordonsbesiktning (1099/1998)
5 och 10 § som följer:

5 §

Sökandens sakkännedom

Den som söker koncession anses vara sakkunnig, om för besiktningstillståndet har anmälts en behörig person som svarar för besiktningens verksamhet.

Som bevis på behörigheten förutsätts att den som svarar för besiktningens verksamhet som grundutbildning skall ha avlagt minst examen vid biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller motsvarande lämplig examen på teknikernivå. Som tilläggsutbildning förutsätts sådan utbildning för periodisk besiktning (*besiktarexamen*) och specialutbildning som motsvarar koncessionens omfattning samt i anslutning därtill praktisk erfarenhet och periodiskt återkommande fortbildning i syfte att upprätthålla yrkesskickligheten.

10 §

Behörighetsvillkor för personer som utför besiktningar

Den som utför besiktningar skall som grundutbildning ha avlagt minst examen vid

biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller motsvarande lämplig examen på teknikernivå. Som tilläggsutbildning förutsätts sådan utbildning för periodisk besiktning (*besiktarexamen*) och specialutbildning som motsvarar besiktningssuppgifterna samt i anslutning därtill praktisk erfarenhet och periodiskt återkommande fortbildning i syfte att upprätthålla yrkesskickligheten.

Den som vid en yrkeshögskola har genomfört minst grundstudier i bilteknik inom utbildningsprogrammet för bilteknik eller inom något annat motsvarande lämpligt utbildningsprogram samt besiktarexamen som motsvarar besiktningar och genomgått praktik i samband med den, får utföra periodiska besiktningar av fordon vars tillåtna totalmassa i bruk och vid registrering är högst 3,5 ton. När en sådan person utför besiktningar skall en i 1 mom. avsedd person som utför besiktningar vara närvarande på besiktningstillståndet. Rätten att utföra i detta moment avsedda besiktningar är i kraft ett år efter att besiktarexamen har avlagts.

Denna lag träder i kraft den 20 .

En person som när denna lag träder i kraft uppfyller de behörighetsvillkor som krävs av

den som svarar för besiktningens verksamhet eller utför besiktningar anses uppfylla de behö- righetsvillkor som i 5 och 10 § föreskrivs för honom eller henne.

Helsingfors den 18 mars 2005

Republikens President

TARJA HALONEN

Minister Johannes Koskinen

Lag

om ändring av 5 och 10 § i lagen om koncession för fordonsbesiktning

I enlighet med riksdagens beslut
ändras i lagen av den 23 december 1998 om koncession för fordonsbesiktning (1099/1998)
5 och 10 § som följer:

Gällande lydelse

5 §

Sökandens sakkännedom

Den som söker koncession anses vara sakkunnig, om för besiktningsstället har anmälts en behörig person som svarar för besiktningsverksamheten.

Som bevis på behörigheten förutsätts att den som svarar för besiktningsverksamheten som grundutbildning skall ha avlagt minst examen vid biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller motsvarande lämplig examen på teknikernivå. Som tilläggsutbildning förutsätts sådan årsbesiktningsutbildning (*besiktarexamen*) och specialutbildning som motsvarar koncessionens omfattning samt i anslutning därtill praktisk erfarenhet och periodiskt återkommande fortbildning i syfte att upprätthålla yrkesskickligheten.

10 §

Behörighetsvillkor för personer som utför besiktningar

Den som utför besiktningar skall som grundutbildning ha avlagt minst examen vid biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller motsvarande lämplig examen på teknikernivå. Som tilläggsutbildning förutsätts sådan årsbesiktningsutbildning (*besiktarexamen*) och specialutbildning som motsvarar *vederbörandes* besiktningsuppgifter samt i anslutning därtill praktisk erfarenhet och periodiskt återkommande fort-

Föreslagen lydelse

5 §

Sökandens sakkännedom

Den som söker koncession anses vara sakkunnig, om för besiktningsstället har anmälts en behörig person som svarar för besiktningsverksamheten.

Som bevis på behörigheten förutsätts att den som svarar för besiktningsverksamheten som grundutbildning skall ha avlagt minst examen vid biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller motsvarande lämplig examen på teknikernivå. Som tilläggsutbildning förutsätts sådan *utbildning för periodisk besiktning* (*besiktarexamen*) och specialutbildning som motsvarar koncessionens omfattning samt i anslutning därtill praktisk erfarenhet och periodiskt återkommande fortbildning i syfte att upprätthålla yrkesskickligheten.

10 §

Behörighetsvillkor för personer som utför besiktningar

Den som utför besiktningar skall som grundutbildning ha avlagt minst examen vid biltekniska studielinjen vid en teknisk läroanstalt eller motsvarande lämplig examen på teknikernivå. Som tilläggsutbildning förutsätts sådan *utbildning för periodisk besiktning* (*besiktarexamen*) och specialutbildning som motsvarar *besiktningsuppgifterna* samt i anslutning därtill praktisk erfarenhet och periodiskt återkommande fort-

Gällande lydelse

bildning i syfte att upprätthålla yrkesskickligheten.

Föreslagen lydelse

bildning i syfte att upprätthålla yrkesskickligheten.

Den som vid en yrkeshögskola har genomfört minst grundstudier i bilteknik inom utbildningsprogrammet för bilteknik eller inom något annat motsvarande lämpligt utbildningsprogram samt besiktarexamen som motsvarar besiktningar och genomgått praktik i samband med den, får utföra periodiska besiktningar av fordon vars tillåtna totalmassa i bruk och vid registrering är högst 3,5 ton. När en sådan person utför besiktningar skall en i 1 mom. avsedd person som utför besiktningar vara närvarande på besiktningstället. Rätten att utföra i detta moment avsedda besiktningar är i kraft ett år efter att besiktarexamen har avlagts.

Denna lag träder i kraft den 20 .

En person som när denna lag träder i kraft uppfyller de behörighetsvillkor som krävs av den som svarar för besiktningsverksamhet eller utför besiktningar anses uppfylla de behörighetsvillkor som i 5 och 10 § föreskrivs för honom eller henne.
